

Päijät-Hämeen Ilmailumuseo
Kokoelmaohjelma

Päijät-Hämeen Ilmailumuseon

KOKOELMAOHJELMA

J. Salonen & H. Iivarinen

Voimassa 31.12.2022 saakka

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Päijät-Hämeen Ilmailumuseon ja kokoelman historia, kehitys ja nykytila	4
<i>Kokoelman muodostumisen kannalta merkittävät henkilöt</i>	
<i>Kokoelmien nykytila</i>	
<i>Omistussuhteet</i>	
3. Päijät-Hämeen Ilmailumuseon kokoelman painopisteet sekä tallennus- vastuu ja -tehtävä	7
4. Kriteerit ja arviointiperusteet kokoelmaan otolle	8
<i>Yleistä</i>	
<i>Esineen tunnistaminen</i>	
<i>Kriteerit ja arvoluokat</i>	
5. Kokoelmakäytännöt ja kokoelman hallinta	11
<i>Kokoelmaan liittäminen</i>	
<i>Säilytys</i>	
<i>Talletukset</i>	
<i>Lainat</i>	
<i>Poistot</i>	
Liitteet	16
<i>1. Luovutussopimus</i>	
<i>2. Lainaussopimus</i>	

1. Johdanto

Päijät-Hämeen Ilmailumuseon (P-HIM) kokoelmaohjelma on tarkoitettu ensisijaisesti P-HIM:ssä toimiville vapaaehtoisille päivystäjille ja yleisölle tiedoksi eri käytännöistä ja esineistön elinkaaresta sekä avuksi museossa olevien esineiden taustojen ymmärtämisessä. Toiseksi tämä ohjelma on tarkoitettu Lahden Ilmasillan (LIS) jäsenistölle sekä muille kokoelmasta kiinnostuneille. Tämä ohjelma julkaistaan LIS:n verkkosivuilla sekä tulosteena Päijät-Hämeen Ilmailumuseolla (P-HIM), missä se on kaikkien museokävijöiden nähtävillä.

Toiminnassa noudatetaan Suomen lakia. P-HIM:n toiminta perustuu LIS ry:n sääntöihin sekä vapaaehtoisuuteen, harrastukseen että haluun välittää ja säilyttää tietoa tuleville sukupolville ilmailuun ja Vesivehmaan lentopaikkaan liittyvästä kulttuuriperinnöstä ja historiasta.

Tämän kokoelmaohjelman on kirjoittanut LIS ry:n varapuheenjohtaja Janne Salonen ja sen ovat kommentoineet ja täydentäneet LIS:n puheenjohtaja Hannu Iivarinen ja Lahden museoiden/Päijät-Hämeen alueellisen vastuumuseon tutkija Anna-Riikka Vaden.

Tämän ohjelman käyttöön on hyväksynyt LIS ry:n hallitus kokouksessaan 7.10.2019. Tämä ohjelma on voimassa 31.12.2022 saakka. Ohjelmaa voidaan päivittää tarvittaessa ennen voimassaolon päättymistä. Ohjelma päivityksestä päättää LIS:n hallitus.

Päijät-Hämeen ilmailumuseo. Kuva Hannu Iivarinen.

2. Päijät-Hämeen Ilmailumuseon ja kokoelman historia, kehitys ja nykytila

Päijät-Hämeen Ilmailumuseo sijaitsee Lahti-Vesivehmaan lentopaikalla Asikkalassa. Suomen Ilmavoimat päätti vuonna 1948 aloittaa käytöstä poistettujen lähinnä puukan-garakenteisten lentokoneiden sijoittamisen varastohalliin Vesivehmaan lentokentälle. Silloin yhteensä 44 puu- ja osittain metallirakenteista lentokonetta sijoitettiin halliin numero 4. Koneet siirrettiin hallista nykyiseen halliin numero 1 vuonna 1974. Vuosikymmenten aikana Vesivehmaan varastohallista on siirretty yli 20 konetta muihin ilmailumuseoihin Suomessa. Lisäksi yksi kone on siirretty Puolaan konservoitavaksi ja näytteille Puolan johtavan ilmailumuseon (Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie) ja Sotamuseon kesken sopimalla pitkällä lainaussopimuksella.

Vesivehmaan varastohallin järjestelyistä on vastannut 1960-luvulta alkaen Lahden Ilmasilta (LIS). Vuosina 1947–1962 koneiden kunnosta ja säilytyksestä vastasi Ilmavoimat. Perustamisensa 15.11.1962 jälkeen LIS otti tehtäväkseen huolehtia museokoneista ja sen jäsenet aloittivat hallissa olevien koneiden ja niiden osien luetteloinnin. Ilmailumuseotoiminnan alettua Suomessa 1970 luvun aikana, on Vesivehmaan hallista siirretty ilmailumuseoihin entisöinnin kautta yli 30 konetta ja satoja ellei tuhansia muita osia eri entisöintiprojekteihin. Museaalinen vastuu kokoelmasta oli vuosina 1969–1996 Ilmailumuseoyhdistyksellä (IMY) ja sen jälkeen vuoteen 2005 saakka

Blackburn Ripon. Kuva Janne Vaittinen.

Suomen Ilmailumuseosäätiiöllä. 1950-luvulta alkaen vuoteen 2005 Lahden Ilmasilta hoiti kokoelmaa. Vuodesta 2006 kokoelmavastuu on ollut Suomen Ilmavoimamuseolla Sotamuseon koneiden osalta ja LIS:llä Puolustusvoimien Logistiikkalaitoksen (PVLOGL)

koneiden osalta. Kaikkien säilytyksessä olleiden ja edelleen olevien lentokoneiden omistus on Suomen valtiolla lukuun ottamatta purje- ja rinneliitokoneita, jotka ovat LIS:n tai Suomen Ilmailumuseosäätiiön omistuksessa.

Vesivehmaan varastohallina tunnetun Ilmavoimien entisten ja historiallisten lentokoneiden varasto nimitettiin Museoviraston valtuuttamana 1.3.2005 Päijät-Hämeen Ilmailumuseoksi ja museon juhlalliset vihkiäiset pidettiin 19.5.2006. Lahden Ilmasilta rekisteröitiin viralliseksi yhdistykseksi 14.6.2006, jonka jälkeen LIS on voinut toimia itsenäisenä operaattorina ja kasvattaa museokokoelmaa.

Kokoelman muodostumisen kannalta merkittävät henkilöt

Kokoelman syntyyn vaikutti erityisesti vuonna 1974 tehty päätös siirtää säilytetyt koneet 4-hallista nykyiseen 1-halliin. Siirtotyö tehtiin silloisen LIS:n puheenjohtajan J. W. R. Harju-Jeantyn aloitteesta ja sihteerinä Martti Salomaan johdolla. Siirtotyössä oli mukana lukuisia ilmasiltalaisia ja muita ilmailun ammattilaisia sekä harrastajia. Siirtotyöhön saatiin apua muun muassa Ilmavoimilta, paikallisilta maanviljelijöiltä ja kuorma-autoilijoilta.

LIS on käyttänyt kokoelman hoitajasta nimitystä ”hallimestari” vuodesta 1994 alkaen. Hallimestarin tehtäviin on kuulunut museohallin ja sen kaluston ylläpito. Virallisesti museohallin ensimmäinen hallimestari oli vuosina 1994–1998 Matti Vahvaselkä, joka oli hoitanut tehtävää epävirallisesti jo 1970-luvulta lähtien. Martti Mäkinie mi toimi kymmenen vuotta hallimestarina vuosina 1998–2008. Matti Kolonen oli hallimestarina vuosina 2009–2014 ja Jarmo Tammisto vuodesta 2014 aina 2.5.2018 saakka, jolloin Martti Mäkinie mi otti tehtävän taas hoitaakseen. Martti Mäkinie mi on ollut LIS toiminnassa mukana vuodesta 1971 lähtien ja hallituksen jäsenenä vuosina 1995–2008. Hallimestarit ovat olleet avainasemassa, kun Vesivehmaalta on siirretty koneita muihin ilmailumuseoihin entisöitäviksi, konservoitaviksi ja näytteille. He ovat myös olleet keskeisimmät henkilöt, kun Päijät-Hämeen Ilmailumuseoon on tuotu uusia koneita näytteille tai konservoituja koneita on sinne palautettu.

LIS puheenjohtajista erityisesti Hannu Iivarisella (pj. 1.3.2010 alkaen) on ollut keskeinen rooli koneiden ja materiaalin hankinnoissa PVLOGL:lta (aiemmin Ilmavoimilta).

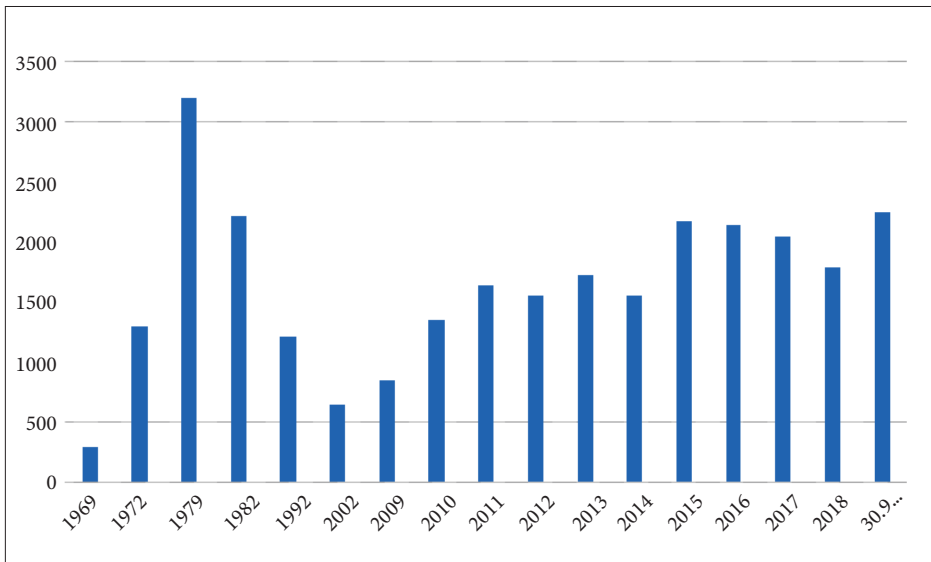
Kokoelmien nykytila

Päijät-Hämeen Ilmailumuseon näyttely koostuu 14 ilma-aluksesta ja tätä ohjelmaa kirjoitettaessa 279 tunnistetusta esineestä, jotka IVM henkilökunta ja LIS jäsenet ovat luetteloineet heinäkuussa 2016. Tuolloin on luetteloitu, tunnistettu ja kirjattu kaikki sillä hetkellä näytteillä ja varastoissa ollut museaalinen esineistö. Esineistä vain lentokoneet on valokuvattu.

Kaikista museossa olevista lentokoneista löytyy esittelytaulu, jossa on kertomus suomen kielellä koneen historiasta ja käytöstä Suomen ilmavoimissa sekä mahdollisesta konservoinnista. Myös moottoreista ja muista suuremmista esineistä löytyy taustatiedot esittelytauluissa. Tunnistetuista esineistä löytyy esinekortti, joka on kiinni esineessä.

Omistussuhteet

Kaikki lentokoneet, jotka ovat näytteillä P-HIM:ssä, omistaa Suomen valtio. Puu- ja kangaskoneet sekä osa metallikoneista on Sotamuseon kirjanpidossa. PVLOGL:n omistamat koneet ovat Lahden Ilmasillan hallinnassa sijoitussopimuksella. Vain Sotamuseon koneet kuuluvat museokokoelmaan, kokoelmaa hallinnoi Sotamuseo ja koneet ovat sijoitettuna Päijät-Hämeen Ilmailumuseoon sijoitussopimuksella. LIS/P-HIM ei ole omassa kokoelmassaan kokonaisia ilma-aluksia. Omistajan (valtio) edustaja (sotamuseo tai PVLOGL) päättää, missä kalustoa säilytetään. Tällä hetkellä ne ovat P-HIM:ssä, sillä museossa on niille tilaa tarjolla. PVLOGL koneet eivät kuitenkaan ole museoesineitä, vaan säilytysopimuksella olevia näyttelyesineitä. Niiden kunnosta ja säilymisestä resurssiensa puitteissa vastaa LIS ry/P-HIM.

Kävijämääräkehitys, Päijät-Hämeen Ilmailumuseo 1969 - 2019.

LIS omistaa myös itse jonkin verran esineistöä. Nämä LIS on saanut omistukseensa eri tahoilta lahjoituksina ja ovat osa LIS:n omaa kokoelmaa. LIS:n omistuksessa on muun muassa porrasauto, DK-moottori, purjekoneiden runkoja ja -siipiä sekä pienoismalleja, lennokkeja ja muuta vastaavaa materiaalia. Näistä koostuu varsinainen LIS:n oma kokoelma, joka on sijoitettu pääosin P-HIMiin, mutta jota myös lainataan muille museoille ja näyttelyille. Tällä hetkellä museossa ei ole näytteillä muille kuin edellä mainituille kuuluvaa materiaalia.

Päijät-Hämeen Ilmailumuseo toimii Suomen Ilmailumuseosäätiön omistamassa vuonna 1940 valmistuneessa lentokonehallissa. LIS/P-HIM ei maksa vuokraa säätiölle toimimisesta hallissa. Halli sijaitsee Asikkalan kunnan omistamalla maalla ja säätiö vastaa vuokrasta Asikkalan kunnalle.

Museon yhteydessä on kaksi Lahden Ilmasillan yksin omistamaa 45-jalkaista merikonttia, joissa säilytetään museon kunnossapitoon ja kokoelmiin liittyvää materiaalia. Lisäksi museon yhteydessä on yksi 45-jalkainen merikontti, jonka Lahden Ilmasilta omistaa yhdessä Ilmailumuseoyhdistys ry:n kanssa.

Lahden Ilmasillan omistuksessa ovat museon lähialueella olevat Siltatupa-parakki sekä Lentokoneiden huoltokorsu. Nämä rakennukset Ilmasilta omistaa yksin ja ne ovat Asikkalan kunnan vuokramaalla.

3. Päijät-Hämeen ilmailumuseon kokoelman painopisteet sekä tallennusvastuut ja -tehtävä

Suomen Ilmailumuseo (SIM) ja Suomen Ilmavoimamuseo (IVM) ovat 2010-luvulla sopineet ammattimu-seoiden välisestä tallennusvastuista. Harrastemuseoilla on lisäksi oma, vuosien saatossa vakiintunut erikoisalansa. Kirjattua yhteistä päätöstä tallennusvastuista ammatti- ja harrasteilmailumuseoiden välillä ei kuitenkaan tätä kirjoitettaessa vielä ole.

P-HIM erikoisalaksi vakiintui vuodesta 1947 entisöimättömien, pääosin Suomen ilmavoimien käytössä olleiden, historiallisten ilma-alusten varastointi vuoteen 2006 saakka, jolloin varastotoiminta muuttui ilmailumuseotoiminnaksi.

LIS on kerännyt pienimuotoisesti jo 1950 -uvulta alkaen Vesivehmaan kenttään liittyvää aineistoa, lähinnä valokuvia. Ilmasillan tehtävänä onkin tallentaa resurssiensa puitteissa museon sekä erityisesti Vesivehmaan lentokentän historiaa ja tapahtumia. LIS/P-HIM ottaa kokoelmaansa materiaalia, mikä liittyy Vesivehmaan lentokentän historiaan ja toimintaan 1939–1944 sekä Suomen ilmavoimien osalta kalustoon, joka on ollut ilmavoimissa käytössä vuodesta 1918 alkaen. Siviili-ilmailusta taltioidaan erityisesti harrasteilmailun käytössä olleita purje-, rinneliito-, moottori- ja vastaavia koneita ja niiden osia koko siviili-ilmailun, harrasteilmailun ja kaupallisen ilmailun toimijain osalta.

Erityisen harvinainen materiaali kuten valokuvat, arkistodokumentit, lentokoneosat (joita ei ole säilynyt muita kappaleita), voidaan tarjota ensisijaisesti Suomen Ilmailumuseon ja/tai Suomen Ilmavoimamuseon kokoelmiin riippuen materiaalista (siviili/sotilas). Mikäli edellä mainitut museot eivät tarjottua materiaalia ota kokoelmaansa, tallennetaan materiaali LIS/P-HIM-kokoelmaan. Ensisijaisesti tallennetaan Vesivehmaan lentokentän alkuvuosien 1939–1945 aineistoa, mutta myös muuta sotilas-, siviili- ja harrasteilmailun materiaalia koko ilmailun ajalta. Toissijaisesti kerätään aineistoa vuodesta 1945 alkaen. Kentän siviilikäytön ajalta kerätään muun muassa lentokerhojen, harrastelentämisen, lennokkitoiminnan jne. aineistoa, erityisesti valokuvia.

4. Kriteerit ja arviointiperusteet kokoelmaan otolle

Yleistä

Lahden Ilmasilta/Päijät-Hämeen Ilmailumuseo tallettaa lähtökohtaisesti vain yhden kappaleen samaa esinettä kokoelmiinsa. Tästä voidaan poiketa muun muassa siten, että kokoelmaan otettava esine on parempikuntoinen kuin aiempi säilytetty esine tai esine on yleisesti niin harvinainen, ettei niitä ole säilynyt useampaa kappaletta.

Jos osa tai artikkeli on jo museon kokoelmassa, tehdään päätös liittamisestä arvioimalla lahjoitettavan osan kuntoa silmämääräisesti. Tarjottua osaa verrataan jo olemassa olevaan osaan, ja jos tarjottu on parempikuntoinen, se otetaan kokoelmaan.

Breguet 14 pienoismalli, lahjoitettu LIS / P-HIM kesäkuussa 2019.

Esineen tunnistaminen

Mikäli vastaanottaja ei varmuudella tunnista tarjottavaa esinettä, tunnistutetaan esine sopivalla asiantuntijalla. Tällainen voi olla esimerkiksi LIS ja/tai IMY:n jäsen tai muu asiantuntija, jolla tiedetään olevan kyky esineen tunnistamiseen. Tunnistaminen voidaan myös antaa SIM ja/tai IVM:n henkilökunnalle, puolustusvoimien edustajalle tai muulle asiantuntijalle. Vastaanotettaessa tulee varmistua siitä, että esineessä ei ole räjähdysainetta tai muuta vaaralliseksi luokiteltua ainetta. Tarvittaessa kutsutaan viranomainen varmistamaan materiaalin kelpoisuus museoitavaksi ja/tai museoon näytteille asetettavaksi.

Mittakaavalennokki ilmavoimien yhdestä ensimmäisestä lentokoneesta SPAD C.VII reg. D.76/18. Kuva Hannu Iivarinen.

Kokoelmaan otolla tässä tarkoitetaan esinettä tai muuta materiaalia, joka otetaan LIS omaisuudeksi. Sen sijaan museossa näytteillä olevat Sotamuseon tai PVLOGL:n materiaali ei ole LIS:n omaa kokoelmaa, vaan ovat deponoituna P-HIMIin.

Kriteerit ja arvoluokat

Kokoelmaan otolle on arviointikriteerit ja näiden käytölle arviointiperusteet, joilla arvioitava esine on sijoitettu arvoluokkaan. Kriteerit on muotoiltu kysymyksiksi ja numeroitu selkeyden vuoksi. LIS/P-HIM:n kriteerejä ja käytön arviointiperusteita ovat, esineen tunnistamisen jälkeen:

1. *Vastaako vai ei esine tallennustehtävää? (tallennustehtävän mukainen esine, ei tallennustehtävän mukainen esine)*
2. *Onko kokoelmassa tai muissa ilmailumuseoissa ennestään vastaavia esineitä? (Selvitetään esimerkiksi sähköpostilla muista suomalaisista ilmailumuseoista onko heillä ko. esinettä kokoelmassaan.)*
3. *Kontekstitietojen määrä? (Kuinka paljon esineestä on saatavissa käyttöhistoriaan, -tapaan, -paikkaan ja -tarkoitukseen liittyvää tietoa?)*
4. *Kunto? Millainen on esineen kunto? (Alkuperäiskunnossa, vaurioitunut, hylkymateriaalia, entisöity, konservoitu?)*
5. *Onko esineestä saatavissa kirjallista dokumentaatiota ja teknisiä tietoja? (manuaalit, huolto-ohjeet, käyttöohjeet jne.)*
6. *Onko P-HIM:llä tilaa ottaa esine/materiaali vastaan ja millaisiin olosuhteisiin? (parakki, mu-seohalli, kontti vai huoltokorsu säilytys?)*

Näiden kriteerien toteutumista arvioidaan sijoittamalla esine arvoluokkiin, joita on kolme. Luokka 1 on museokokoelma, luokka 2 käyttökokoelma ja luokka 3 poistokokoelma. 1. luokan arvoluokituksen saavat esineet ovat kokoelman tärkein ja olennaisin osa. Nämä otetaan kokoelmaan lähes poikkeuksetta ja niiden hoito sekä säilyminen priorisoidaan. 2. luokka ei ole museokokoelmaa, vaan on käyttökokoelma, jossa esineet täydentävät 1. kokoelmaa ja kuvaa museon toiminta-alasta. Esineet voidaan ottaa kokoelmaan, mutta tässä yhteydessä voi harkita resursseja tähän. 3. luokkaan otetut tai siirretyt esineet on poistettu museo- ja käyttökokoelmasta.

Arvoluokkaan 1 kuuluvat yllä olevien kriteerien mukaan:

- *Esine, joka vastaa hyvin museon tallennustehtävän painopisteitä.*
- *Museolla ei ole ennestään esinettä kokoelmassa tai arvioitava esine on kokoelman paras kappale, jolloin myös konteksti tulee huomioitua.*
- *Osa on tunnistettu, siitä voidaan kertoa ja kirjata sen taustaan liittyvää tietoa, jotta voidaan tehdä esittelytaulu tai muuten tallentaa osan tiedot. Taustatiedot voidaan todeta oikeiksi riittävällä varmuudella (esineen luovuttajan kertomus esineen taustasta voidaan tarkistuttaa mahdollisella asiantuntijalla tai muulla tavoin todentaa kerrotun mukaiseksi).*
- *Esine on kunnoltaan alkuperäinen, entisöity tai konservoitu. Hylkymateriaalina otetaan myös, mikäli osaa ei muun kuntoisena löydy.*
- *Esineeseen on saatavilla kirjallista dokumentaatiota. Tämän kohdan puuttuminen ei yksin riitä hylkäykselle kokoelmaan otolle.*
- *LIS/P-HIM:n tiloissa on tilaa ottaa materiaali/esine vastaan.*

Arvoluokkaan 2 kuuluvat yllä olevien kriteerien mukaan:

- *Esine, joka ei sovi 1. arvoluokkaan, mutta täydentää museon näyttelyä.*
- *Vastaavia esineitä on jo muiden kokoelmissa, mutta esine on yleisesti niin harvinaisen, ettei niitä ole säilynyt useampaa kappaletta tai yleisesti alalla ei ole säilynyt neljää kappaletta.*
- *Esine on parempikuntoinen kuin aiempi säilytetty esine, vaikka jo neljä näitä olisi olemassa.*
- *Esine liittyy tallennusalaan joko suoraan tai välillisesti.*
- *Esineen mukana on kirjallista dokumentaatiota tai sitä on yleisesti muussa museossa säilynyt.*
- *Esineelle on tilaa LIS/P-HIM:n näyttelyissä tai varastoissa.*

Arvoluokkaan 3 eli poistokokoelmaan päätyvät:

- *Esine ei vastaa tallennustehtävää ja sen painopisteitä.*
- *Vastaavia esineitä on jo kokoelmassa riittävästi, eikä kokoelmassa ole tarvetta useammalle versiolle.*
- *Konteksti tietoja esineestä ei ole saatavilla tai kukaan ei kohtuullisella vaivalla tunnista esinettä ilmailuun liittyväksi.*
- *Esineen kunto vaarantaa muiden esineiden kunnon.*
- *Kirjallista dokumentaatiota ei ole saatavilla kohtuullisella vaivalla.*
- *LIS/P-HIM:illa ei ole tilaa ottaa esinettä vastaan, eikä sitä voida ulkona säilyttää.*

5. Kokoelmakäytännöt ja kokoelman hallinta

Kokoelmaan liittäminen

Kokoelmaan voidaan liittää esine esimerkiksi lahjoituksen tai oston kautta. Kokoelmaan liittäminen tapahtuu vasta, kun kohde on päätetty (kriteerien ja arvoluokituksen avulla) hyväksyä kokoelmaan. Esityksen kokoelmaan otosta voi tehdä Lahden Ilmasillan jäsen, P-HIM:n museopäivystäjä, LIS:n hallituksen jäsen, hallimestari tai muu LIS:n vastuhenkilö. Kaikki LIS/P-HIM:n kokoelmaan otettavat esineet hyväksyy LIS:n puheenjohtaja, hänen estyneenä ollessa varapuheenjohtaja. Isommissa esineissä ja kokonaisissa lentokoneissa päätöksen tekee LIS:n hallitus puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan esityksestä.

Koneen ohjaamo. Kuva Toni Kesti.

Koneita Päijät-Hämeen ilmailumuseon museohallissa.. Kuva Toni Kesti.

Vastaanotettaessa täytetään vastaanottolomake (Liite 1), joita löytyy P-HIM:ltä tai Siltatuvalta dokumenttikansioista. Täytetty ja allekirjoitettu lomake tallennetaan Siltatuvalle kansioon. Esineestä ja lahjoittajasta kerrotaan tarvittavat tiedot (ei lahjoittajan henkilötietoja) LIS:n hallituksen jäsenille, hallimestarille ja arkistonhoitajalle. Arkistonhoitaja kirjaa lomakkeen tiedot MS Excelillä tehtyyn taulukkoon, missä pidetään järjestysnumerollista luetteloa LIS:n omistamista ja hallinnoimista esineistä. Esineeseen liitetään tunnistelappu, jossa kerrotaan sen omistaja, haltija tai muu omistustieto, mutta ei lahjoittajan tai entisen omistajan yhteystietoja. Arkistonhoitajan tulee tietoja tallettaessaan huomioida henkilörekisterilaki ja sen vaatimukset.

Vastaanotettaessa lahjoittajalle selvennetään, että LIS voi päättää olla ottamatta lahjoitusta vastaan, päättää lahjoituksen realisoinnista tai välittää tämän mahdollisesti toiseen museoon, joka lahjoituksesta enemmän hyötyy tai on ko. museon kokoelmapolitiikan mukainen. Lahjoitusta vastaanotettaessa lahjoittajan tulee kyetä osoittamaan, että hänellä on omistus ja edelleen lahjoittamisoikeus esineeseen tai materiaaliin, jota hän on museolle ja LIS:lle lahjoittamassa.

Säilytys

Museossa olevia esineitä säilytetään joko museohallissa sisällä, museohallin ulkopuolella tai varastotiloissa. Säilytys sisällä tai ulkona perustuu omistajan kanssa tehtyyn sopimukseen säilytysolosuhteista. Tähän vaikuttaa muun muassa esineen rakenne ja valmistusmateriaali, kunto tai säilytystilojen määrä ja laatu esineen koko huomioiden.

Museossa olevat esineet koosta riippuen jätetään suojaamatta, suojataan osin tai kokonaan suorilta sääolosuhteilta. Suojauksesta päätetään erikseen esineen taustan perusteella. Materiaalia säilytetään pääosin museon lämmittämättömissä näyttelytiloissa suoralta sateelta ja auringonvalolta suojassa. LIS ei vastaa näytteillä olevan materiaalin olosuhte-säädelystä säilytyksestä tai konservoinnista, vaan ainoastaan näyttelykunnosta (sovittu puhtaustaso). PVLOGL:n säilytys sopimuksessa määritellään miten ja missä olosuhteissa heiltä sijoitettu kalusto tulee säilyttää. P-HIM tapauksessa yleisemmin sisällä hallissa, mutta myös ulkosäilytys sään armoilla on mahdollista riippuen sopimuksesta.

LIS/P-HIM:llä ei ole olosuhte-säänneltyjä säilytystiloja, eikä sen tiloissa tehdä entisöinti- tai konservointitoimenpiteitä. Entisöinti- ja konservointitoimenpiteitä tehdään ensisijaisesti IMY:n Tiistaikerhossa SIM:llä Vantaalla sekä IVM:lla Tikkakoskella. P-HIM:n museohalli ja varastotilat on lukittu ja lentoasema-alue on kameravalvottu. LIS:n arkistonhoitaja säilyttää luettelointitiedot erillään museohallista.

P-HIM:n hallimestari ja museopäivystäjät huolehtivat museossa olevasta kokoelmasta, muun muassa niiden puhtaudesta ja esillä pidosta, LIS ry:n puheenjohtajan valvonnassa. Puheenjohtaja ja hallimestari laativat päivystäjille ohjeet ja tehtäväluettelon koneiden puhdistuksesta ja puhtaanapidosta sekä museohallin siisteydestä. Ohjeet päivitetään vuosittain.

Talletukset

Päijät-Hämeen ilmailumuseota käytetään Sotamuseon ja PVLOGL:n hallinnoiman materiaalin säilytykseen. P-HIM:ssä säilytettävät Sotamuseon kirjanpidossa olevat koneet ovat Suomen valtion omistuksessa ja Sotamuseon museokokoelmassa, mutta vain säilytyksessä ja näytteillä P-HIM:ssä. LIS:llä on kuitenkin niiden puhtaanapitoon liittyvä tehtävä, hallin olosuhteet huomioiden.

LIS on itse neuvotellut PVLOGL:n kanssa tämän hallinnoimien koneiden osalta säilytys sopimukset. Niissä määritellään, miten LIS:n tulee toimia säilytys sopimuskoneen kanssa. Jokaisesta säilytettävästä PVLOGL:n koneesta on yksilöllinen säilytys sopimus, jossa on kirjattu miten ko. yksilöä säilytetään.

P-HIM:n omaan kokoelmaan tai säilytykseen merkittyjä esineitä, lentokoneita, pienoismalleja ja muuta materiaalia voidaan asettaa näytteille toisiin museoihin, näyttelyihin, kokoelmiin, näyttelykeskuksiin, yksityiskokoelmiin tai muihin tiloihin. Päätöksen sijoituksesta tekee haltija (Sotamuseo tai PVLOGL). LIS:n tulee luovuttaa sillä esillä olevat koneet edelleen tarpeen mukaan.

P-HIM:n omistamaa tai hallinnoimaa kokoelmaa voidaan sijoittaa määräaikaaisesti tai toistaiseksi (irtisanomisaika mainittava sopimuksessa) voimassa olevalla sopimuksella kotimaiseen tai ulkomaiseen ilmailumuseoon, muuhun museoon, näyttelyyn, kokoelmaan, säilytykseen, yksityiskokoelmaan tai muuhun arvoiseensa paikkaan. Päätöksen

sijoituksesta tekee LIS:n hallitus saatuaan kirjallisen hyväksynnän kohteen haltijalta tai omistajalta. Esityksen sijoituksesta voi tehdä hallimestari, hänen sijaisensa, LIS:n hallituksen jäsen, LIS:n varapuheenjohtaja tai LIS:n puheenjohtaja.

Lainat

Lahden Ilmasilta/Päijät-Hämeen ilmailumuseo voi lainata omistamaansa kokoelmaa museoilta, näyttelyille, kokoelmille, yksityishenkilöille, yhteisöille, yrityksille tai valtiolle, myös ulkomaille. Lainasta tehdään kirjallinen lainasopimus LIS:n ja lainaajan välille. Lainausprosessi lähtee kirjallisesta anomuksesta (voi olla sähköposti- tai vastaava viesti, mistä jää kirjallinen dokumentti), joka toimitetaan LIS:n puheenjohtajalle osoitettuna. LIS puheenjohtaja esittelee saamansa anomuksen hallitukselle isojen ilma-alusten suhteen. Pienemmät esinelainat puheenjohtaja voi päättää LIS:n sääntöjen määräämällä tavalla. LIS:n hallituksen on tehtävä päätös kolmen kuukauden kuluessa anomuksen saapumisesta (hallitus kokoontuu vähintään kerran kolmen kuukauden jaksossa).

Lainattaville LIS:n omistamille tai hallinnoimille esineille määritellään tarvittaessa vakuutusarvo. Vakuutusarvon määrittelee esimerkiksi esineen lahjoittaja tai, jos häntä ei tavoiteta tai hän ei pysty arvioimaan, niin muu sopiva asiantuntija. Tällainen voi olla esimerkiksi SIM:n tai IVM:n henkilökunnan asiantuntijajäsen, vastaavan esineen (esimerkiksi lennokin rakentaja) tai muu ilmailuhistorian asiantuntija. Esine pakataan sen koon ja tarpeen mukaan. Kaikkia esineitä ei välttämättä voida suojata kuljetuksen aikana. Tämä kirjataan lainadokumenttiin (Liite 2), kohde kuvataan ja kartoitetaan sekä havaitut muutokset kirjataan laina-dokumenttiin ennen ja jälkeen kuljetuksen.

Laina palautetaan lainasopimukseen merkityllä tavalla tai lainan palautuksesta voidaan neuvotella uusi sopimus, joka sopimusosapuolten ja kohteen omistajan tai haltijan tulee hyväksyä. LIS/P-HIM:n tiloissa säilytyksessä oleva Sotamuseon, IVM:n tai PVLOGL:n materiaalin edelleen lainoista, sijoituksista päättää ko. esineen omistajan edustaja, ei LIS/P-HIM. P-HIM:lta voidaan lainata materiaalia, mikäli materiaalin omistajan edustaja niin haluaa, eikä lainakohteen noutamisesta ja palauttamisesta koidu LIS:lle kohtuutonta haittaa tai kustannuksia.

Poistot

Poistolle käytetään samaa arviointiprosessia kuin kokoelmaan otolle. Päätöksen poistosta tekee puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan esityksestä LIS:n hallitus. Poiston syynä voi olla myös esineturvallisuuteen liittyviä syitä, jolloin esine poistetaan, vaikka se olisi muiden kriteerien kannalta säilytettävä. Näin toimitaan esimerkiksi silloin, kun esine on vaaraksi muulle kokoelmalle. Esine voidaan tällöin myös tuhota.

LIS/P-HIM:n kokoelmasta poistettavaa esinettä tarjotaan ensin muille ilmailumuseoille ja ilmailuhistoriallista näyttelyä tai kokoelmaa Suomessa tai ulkomailta pitävälle tahoille. Mikäli näillä ei ole mahdollisuutta ottaa esinettä kokoelmaansa, tiedustellaan

Kokoelmaesine Päijät-Hämeen ilmailumuseossa. Kuva Toni Kesti.

esineen palauttamista sen lahjoittajalle. Mikäli lahjoittajaa tai hänen jälkeläisiään ei tavoiteta helposti, voidaan esineelle etsiä muu vastaanottaja. Lähtökohtaisesti esinettä ei myydä yksityisille keräilijöille suoraan, vaan esimerkiksi julkisella huutokaupalla. Tuotto esineen myynnistä ohjataan P-HIM:n toimintaan.

Kaikista poistoista tehdään kirjallinen dokumentti, jossa on määritelty poiston perusteet ja se, mitä esineelle poistossa tehdään sekä kenelle tämä luovutetaan. Poistosta tehdään myös merkintä P-HIM:n luettelointitietoihin, mikäli esine on luettelointinumeroitu tai järjestysnumeroitu tietokantaan. Kerran käytettyä esineen tai tietokannan numeroa ei käytetä uudelleen.

Liite 1

Vastaanottaja:

Lahden Ilmasilta ry, PÄIJÄT-HÄMEEN ILMAILUMUSEO

Lentotie 89, 17130 VESIVEHMAA

LUOVUTUSSOPIMUS

Luovuttaja	Nimi ☐ Saa ilmoittaa ☐ Ei saa ilmoittaa	
	Taustayhteisö	Tehtävänimike
	Osoite	Puhelin E-mail
Hankintatapa	☐ Lahjoitus ¹ ☐ Osto ☐ Muu, mikä? _____	
Luovutettava materiaali	Kuvaus (valmistaja, materiaali, tyyppi, mitat ym.)	
	Käyttöhistoria (omistajan suhde materiaaliin)	
	Kunto	
Tyyppi	☐ Esine ☐ Kirjasto ☐ Arkisto ☐ Valokuva	Kokoelmatunnus, mikäli tiedossa
Valokuva-aineisto	☐ Museo saa rajoittamattoman ² käyttöoikeuden lahjoitettavaan valokuva-aineistoon	
Erityisehdot	☐ Ei erityisehtoja luovutettavalle materiaalille	
Allekirjoitukset	Paikka ja aika	
	Luovuttajan allekirjoitus ja nimenselvitys	Vastaanottajan allekirjoitus ja nimenselvitys

Tätä sopimusta on laadittu kaksi samansisältöistä kappaletta.

¹Lahjoituksella tarkoitetaan sopimusta, jolla lahjoitettavan aineiston täysi omistus-, käyttö- ja hallintaoikeus luovutetaan vastikkeetta Lahden Ilmasilta ry/Päijät-Hämeen Ilmailumuseolle. Tämä pitää sisällään oikeuden sekä siirtää aineistoa näyttelyyn ja sieltä pois että poistaa materiaalia museon kokoelmista kokoelmapoliittisin perustein.

²Luovuttaja vakuuttaa, että hänellä on valtuudet luovuttaa kuvien käyttöoikeudet rajoituksetta museolle. Lahden Ilmasilta ry/Päijät-Hämeen Ilmailumuseo saa kuvamateriaaliin täydet käyttöoikeudet ja luvan tallentaa kokonaisuuden kokoelmanhallintansa piiriin. Kuvia voidaan käyttää museon tutkimus-, näyttely- ja julkaisu-toiminnassa sekä antaa ulkopuoliseen tutkimus- ja julkaisukäyttöön. Kuvia voidaan käyttää myös digitaalisessa muodossa.

LAHDEN ILMASILTA

LAINAUSSOPIMUS

Me allekirjoittaneet olemme tänään ____ päivänä _____ kuuta 20__ sopineet lainauksesta.

Lainauksen kohde on: _____

Lainauksen ajankohta on: _____

Olemme yhdessä tutustuneet lainattavan tuotteen kuntoon ja todenneet sen. Lainaaaja sitoutuu allekirjoituksellaan palauttamaan tuotteen samassa kunnossa kuin se lainaushetkellä on. Jos tuote on lainauksen aikana vahingoittunut tai kadonnut, on lainaaja kohtuudella vahingonkorvausvelvollinen lainaajalle. Mahdollisen vahingoittumisen tai katoamisen varalta sovimme seuraavaa:

_____

_____

_____

Olemme myös sopineet tuotteen toimituksesta/palautuksesta yhteisesti seuraavaa:

_____

_____

_____

(Lainaksi antajan allekirjoitus ja nimen selvennys)

Puh: _____

Osoite: _____

_____

Email: _____

(Lainajan allekirjoitus ja nimen selvennys)

Puh: _____

Osoite: _____

_____

Email: _____

Päijät-Hämeen Ilmailumuseo
Lentotie 89 C, 17130 Vesivehmaa
lahdenilmasilta@gmail.com

www.lahdenilmasilta.fi